

IFLA ZIŅOJUMS PAR ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM

2023. GADA ATJAUNINĀJUMS

*Bibliotēkas kā sadarbības partneri –
potenciāls attīstībai*

*Mohd Ismail Abdin, Vivian Amponsah, Evie Cordell, Bryan Boy Cortez, Zoë
Dunlop, Lyudmila Dyadyk, Xiaofang Zhang*

IFLA Ziņojums
par attīstības tendencēm

IFLA – bibliotēku un informācijas jomas profesionāļu globālā balss

IFLA nodrošina bibliotēku pamanāmību globālā mērogā un palīdz tām attīstīties.

Mēs esam bibliotēku un informācijas jomā strādājošo globālā pārstāvniecība un lielākais profesionālo zināšanu centrs, kuru veido vairāk nekā 1400 biedru liels tīkls, aptverot vadošās bibliotēku nozares institūcijas vairāk nekā 150 valstīs un kas uztur ciešu saikni ar ANO un citām starptautiskajām organizācijām.

Mēs sadarbojamies ar saviem biedriem, lai noteiktu profesionālās aktualitātes un izstrādātu bibliotēku pakalpojumu standartus, uzlabotu informācijas un kultūras mantojuma resursu pieejamību un panāktu šo jautājumu iekļaušanu vietēja, nacionāla un globāla mēroga politikas plānošanas dokumentos.

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Par paziņojumiem presei un plašākai informācijai lūdzam sazināties ar Stīvenu Vaiberu (*Stephen Wyber*), *IFLA* Rīcībpolitikas un pārstāvniecības vadītāju (stephen.wyber@ifla.org).

KAS IR IFLA ZIŅOJUMS?

Sākotnējais IFLA Ziņojums par attīstības tendencēm ir dialoga rezultāts starp bibliotēku nozari un vairāku citu jomu ekspertiem.

Apvienojot pieredzi, ko sniedz dažādi skatpunkti, ir iespējams noskaidrot un aktualizēt jaunākās tendences nozarē.

Sākotnējais IFLA Ziņojums par attīstības tendencēm nosauca piecas nozīmīgas tendences globālajā informācijas vidē un aptvēra tādas tēmas kā piekļuvi informācijai, izglītību, privātumu, pilsonisko līdzdalību un tehniskos uzlabojumus. Ziņojums necenšas paredzēt nākotni, drīzāk izskaidrot tendences, kas nākotni ietekmē.

Tomēr tas nav statisks ziņojums, bet gan bibliotēku un informācijas nozares profesionāliem adresēts dinamisks un nepārtrauktā attīstībā esošs tiešsaistes resursu kopums.

Līdztekus sākotnējam ziņojumam bibliotēkām tiek piedāvāts plašs datu un informācijas klāsts, kuru iespējams lietot, izplatīt un pilnveidot, t. sk. bibliogrāfija un literatūras pārskati no līdzšinējiem ziņojumiem, ekspertu referāti un diskusiju kopsavilkumi.

Ziņojuma atjauninātie izdevumi atklāj jaunas pieejas un tēmas pārdomām, iesaistot jaunus viedokļus gan no bibliotēku nozares, gan ārpus tās.

Tos visus var atrast Ziņojuma tīmekļvietnē – trends.ifla.org.

Ziņojuma svarīgākais mērķis ir būt par ierosinātāju – katalizatoru – diskusijām gan bibliotēku nozarē, gan sarunām ar sadarbības partneriem ārpus tās.

Izdevums ir palīgs bibliotēku darba plānošanā, lai tās spētu labāk sagatavoties savai attīstībai.

Tas, kā bibliotekāri reaģēs uz šīm tendencēm, izšķiroši ietekmēs to, cik liela loma mūsu institūcijām būs mainīgajā informācijas ainavā.

Mēs aicinām jūs izmantot atjaunināto IFLA Ziņojumu par attīstības tendencēm, lai organizētu radošus darbseminārus savai kopienai, sadarbības tīklam, kolēģiem vai personālam.

Pievienojieties sarunai tiešsaistē ar tēmturi #IFLATrendReport, lasiet IFLA jaunumus vietnē ifla.org un sekojiet [Facebook](#) un [Twitter](#)!

Priekšvārds – Vikija Makdonalda

IFLA prezidente 2023-2025

Gamba daru^{*}, kolēģi,

Esmu lepna dalīties ar jums 2023. gada *IFLA* Ziņojuma par attīstības tendencēm atjauninātajā izdevumā, kas apkopo ieskatus un idejas, ar kurām topošie līderi dalījās 2023. gada Pasaules bibliotēku un informācijas kongresā!

Šis ziņojums ir veltīts ietekmei – pozitīvajai ietekmei, ko bibliotēkas sniedz, var sniegt un tiecas sniegt kopienām, kurām tās kalpo. Un par faktoriem, kas nosaka to, cik lielā mērā mēs varam realizēt šo potenciālu.

Savā darbavietā Kvīnslendas štata bibliotēkā, arī kā bijusī Austrālijas Bibliotēku un informācijas asociācijas prezidente, un tagad kā *IFLA* prezidente, esmu nopietni pievērsusies jautājumam, kā mums to panākt.

Pieredze, ko esmu guvusi šajā jomā, ir iemesls, kāpēc savai prezidentūrai izvēlējos tēmu “Kopā stiprāki”.

Esmu gandarīta, ka tas atspoguļojas arī mūsu jauno līderu idejās, kuri uzsvēruši ne tikai ciešākas sadarbības vērtību mūsu nozarē, bet arī ciešākas saiknes ar citām ieinteresētajām pusēm.

Es ceru, ka šeit norādītās tendences palīdzēs veidot ietvaru, lai pārdomātu, kā mēs varam maksimāli palielināt savu ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā, un, protams, atgādinās par izpratni – un tālredzību, ko jaunie līderi var sniegt mūsu darbā.

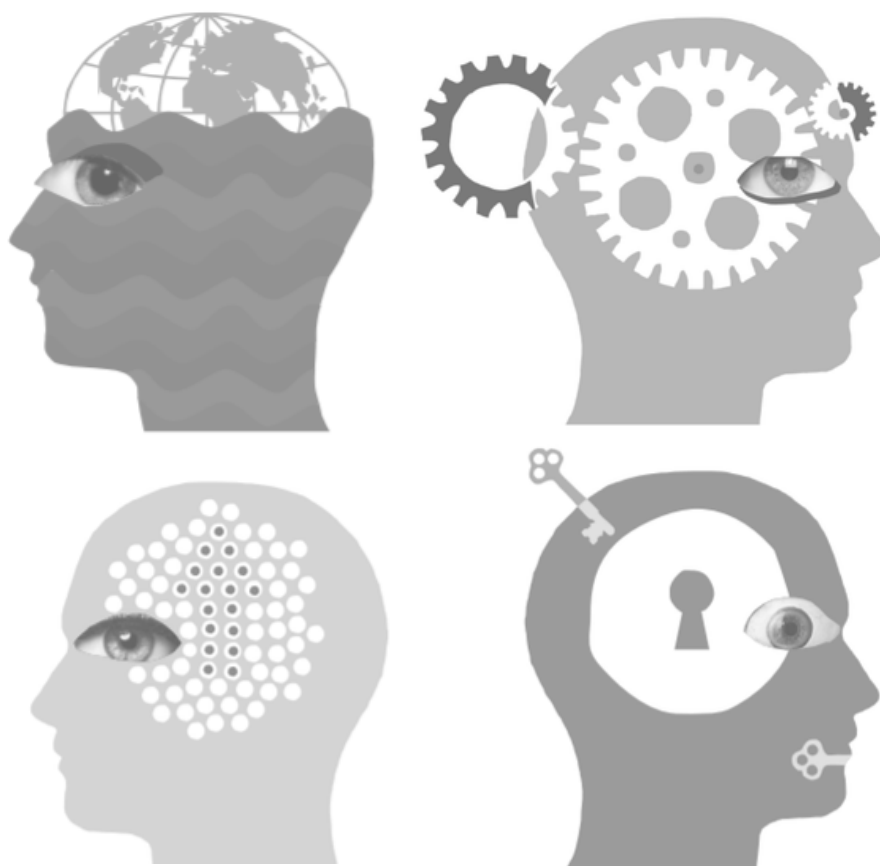
* “Gamba daru” nozīmē “Labdien” beringami tautas valodā Dolbija un Banja kalnu apkārtnē Dārlingdaunas reģionā – kopienā, kurā uzaugu, Kvīnslendā, Austrālijā

Šis ir pirmais no diviem tendenču ziņojumiem, kas šogad tiek publicēti. 2024. gada izdevuma prezentācija notiks Informācijas nākotnes samitā, ko septembrī un oktobrī man ir tas gods uzņemt savā dzimtajā pilsētā Brisbenā, Austrālijā.

Šobrīd jau norit darbs pie 2024. gada ziņojuma, kurā tiks aplūkotas plašākas tendences informācijas un zināšanu vidē un to nozīme bibliotēkām un kopienām, kurām mēs kalpojam.

Es ceru, ka jūs gaidāt to tikpat ļoti kā es!

Vikija Makdonalda

Ievads

Bibliotēkas ir priekšgalā pozitīvu pārmaiņu radīšanā visā pasaulē, gan veicinot iekļautību dažādās kopienās un pārvarot novecojušu izpratni, gan arī pārvaldot interneta savienojamības problēmas.

Tomēr, ņemot vērā straujo tehnoloģiju attīstību, kā arī sabiedrības globālos izaicinājumus, bibliotēkas ir pakļautas spiedienam (pār)definēt savu ieguldījumu attīstībā. Laipni lūgti jaunākajā *IFLA* Ziņojumā par attīstības tendencēm, kurā galvenā uzmanība pievērsta 12 tendencēm, kas nosaka to, kā bibliotēkas ietekmē attīstību.

Šis *IFLA* Ziņojums savā ziņā ir turpinājums diviem iepriekšējiem izdevumiem, kas iznākuši pēdējo divu gadu laikā. Arī šoreiz tas ir topošo līderu ekspertu ieguldījums no visas pasaules. Konkrēti, tas apvieno to pretendentu ieguldījumu, kuri pieteikušies jauno līderu stipendijai dalībai 2023.gada Pasaules Bibliotēku un informācijas kongresā, kas notika Roterdamā.

Tomēr ir arī atšķirība. Tā vietā, lai aplūkotu tendences vispārīgi un kā mēs varam uz tām reaģēt (arī vispārīgi), šajā izdevumā ir aplūkotas konkrētas tendences, kas ietekmē bibliotēku spēju nodrošināt ilgtspējīgu to darbības attīstību.

Šī izvēle daļēji atspoguļo kongresa tēmu – Strādāsim kopā, bibliotēkosim (*let's library*) – kas uzsver bibliotēku lomu iekļaujošas un ilgtspējīgas sabiedrības veidošanā. Taču tā arī vērš uzmanību uz *IFLA* ilggadējo iesaisti Apvienoto Nāciju Organizācijas Dienaskārtībā 2030, kuru izmantojot mēs iestājamies par bibliotēku nozīmi attīstības veicināšanā visos līmeņos.

Šajā darbā mēs uzsveram informācijas spēku – un viesmīlīgas telpas, kurās strādā īpaši cilvēki ar proaktīvu attieksmi palīdzēt citiem – kā galvenais virzītājspēks, kas sekmē progresu visās jomās no atbalsta internetpiekļuvē, līdz informācijas par sabiedrības veselību kopīgošanai, no inovāciju veicināšanas līdz kultūras mantojuma saglabāšanai un piekļuves tam kā kultūras pamattiesību nodrošināšanai. Būtiski, ja šajā kontekstā mēs argumentējam, ka bibliotēkas var darīt daudz vairāk, ja to potenciāls tiek atzīts, un tās ir pilnībā iekļautas plānošanas un pakalpojumu sniegšanas procesos.

Kas mūs kavē? Kādas tendences gan bibliotēkās, gan ārpus tām ierobežo mūsu spējas un ko mēs varam šajā saistībā darīt? Tas ir jautājums, ko jaunie līderi Roterdamas kongresā centās atbildēt.

Konstatētās tendences izgaismo dinamisko vidi, kas ietekmē bibliotēku attīstību, uzsverot sadarbības un stratēģisko investīciju nepieciešamību un atzīstot izmaiņas atbildības jomās pasaules zināšanu ekosistēmā.

Katrā gadījumā, pamatojoties uz viedokļiem un ieguldījumu, ko sniedza jaunie līderi, mēs vispirms pētām tendences, pirms izklāstām konkrēti, kādu ietekmi tās varētu atstāt uz bibliotēku attīstību.

Pēc tam katra sekcija piedāvā dažas idejas par to, kā bibliotēkas un citi iesaistītie var reaģēt.

Šādi, neraugoties uz ziņojuma it kā negatīvo strukturējumu, jo stāsts ir par izaicinājumiem un ierobežojumiem bibliotēku iespējās mainīt pasauli uz labu, ziņojums piedāvā arī pozitīvas idejas, kā mēs varam virzīties uz priekšu.

Fakts, ka tas ir jauno līderu ziņojums, padara to īpaši svarīgu.

Mums ir izvēle – starp stagnāciju un aktivizēšanos, starp pazušanu nebūtiskumā un pastāvīgu izpēti, kā bibliotēku pamatuzdevumus piemērot mūsdienām, mainot, kā mūs (nepareizi) definē citi, un apliecinot bibliotēku būtisko lomu centienos veidot labāku sabiedrību un ekonomiku.

Dodot priekšroku atsaucībai, jaunradei un būtiskumam, nepieciešama arī atjaunināšana, kas, savukārt, nozīmē strādāt, lai enerģiski un novatoriski profesijas pārstāvji vienmēr varētu realizēt savu potenciālu. Tādēļ *IFLA* ir pateicīga jaunajiem līderiem, kas 2023. gadā ieradās, lai dalītos ar savu enerģiju un idejām.

Šis ziņojums ir pēdējais pašreizējo "mazāku" Ziņojumu par tendencēm atjauninājumu sērijā. Vēl 2024. gadā mēs ceram publicēt jaunu "galveno" ziņojumu, kas sekos 2013. gada oriģinālajam ziņojumam. Tikmēr ar nepacietību gaidām jaunus paziņojumus un aktivitātes, lai atbalstītu jaunus līderus visā pasaulē.

Priecīgu lasīšanu!

Ziņojuma par attīstības tendencēm 2023. gada atjauninājuma autori:

Mohd Ismail Abdin, Malaysia

Vivian Amponsah, Ghana

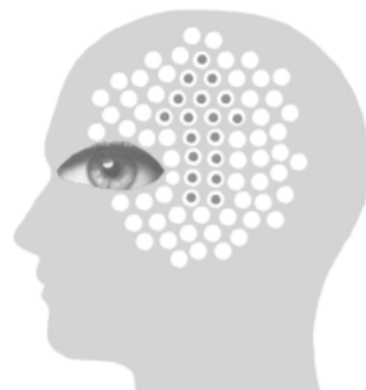
Evie Cordell, United States

Bryan Boy Cortez, Philippines

Zoë Dunlop, Germany

Lyudmila Dyadyk, Ukraine

Xiaofang Zhang, China

#IFLATrendReport

Tendences

- 1** Bibliotēkas tiek uzskatītas par nebūtiskām mainīgajā pasaulē
- 2** Pasaulei attīstoties, mazinās kopienas virzītas sabiedrības infrastruktūras un informācijas par attīstību vērtība
- 3** Daudzās valstīs publiskā sektora izdevumi – un līdz ar to arī investīciju iespējas – ir ierobežotas
- 4** Sabiedrības daudzveidība apgrūtina vispārējo pakalpojumu sniegšanu un taisnīguma nodrošināšanu
- 5** Digitālās telpas regulējums paātrinās, bet netiek ņemta vērā bibliotēku ietekme attīstības veicināšanā
- 6** Arvien nenoteiktākajā pasaulē saasinās izaicinājumi un pakalpojumu sniegšana kļūst sarežģītāka
- 7** Pastāv noturīgi un arvien pieaugoši šķēršļi attīstības partnerību veidošanai
- 8** Ilgstošu ģeogrāfisko nevienlīdzību pastiprina nevienlīdzīgi ieguldījumi sabiedriskajos pakalpojumos
- 9** Bibliotēku un informācijas jomas darbinieki tiek uzskatīti par palīgiem, nevis pilntiesīgiem attīstības veicinātājiem
- 10** Globalizācija turpinās, paverot jaunas gaidas attiecībā uz piekļuvi informācijai
- 11** Pat uzlabojoties savienojamībai, digitālā plaista joprojām pastāv un kļūst aizvien lielāka
- 12** Esam pārāk aizņemti ar krīžu risināšanu, lai domātu stratēģiski

1. Bibliotēkas tiek uzskatītas par nebūtiskām mainīgajā pasaulē

Pirmā tendence ir saistīta ar sabiedrībā plaši izplatītu uzskatu, ka bibliotēkas ir pārmantota institūcija, kas veic ļoti šauru funkciju (piemēram, kā viena no ne tik prestižām plašās kultūras jomas nozarēm), kas vispār vairs nav nepieciešama vai kuru var pārņemt tehnoloģijas. Tāpēc pastāv risks, ka kopienas un citas ieinteresētās personas, apsverot, kurus dalībniekus aicināt iesaistīties, lai panāktu pārmaiņas, vienkārši nedomā par bibliotēkām, savukārt pašu bibliotēku potenciālu ierobežo iesaldēts vai samazināts finansējums.

Bibliotēkas, protams, strādā, lai kļiedētu šos uzskatus, un cenšas parādīt gan to, ka bibliotēku pamatfunkcijas joprojām ir svarīgas (nodrošinot piekļuvi informācijai un prasmēm to izmantot), gan arī, izmantojot telpas, resursus un personālu, cenšas attīstīt jaunas darbības jomas, taču stereotipi ir "lipīgi", un pārliecināt cilvēkus mainīt domas ir grūti.

Ietekme uz attīstību:

pastāv risks, ka, izstrādājot attīstības politiku (1.–17. IAM), tās veidotāji neatbilstoši novērtē bibliotēku iespējas sniegt ieguldījumu panākumu gūšanā. Tas var samazināt politikas efektivitāti, piemēram, nepietiekami plaši informējot tās iedzīvotāju grupas, kas citādi var nebūt sasniedzamas.

Vēl viens iespējama rezultāts ir tāds, ka bibliotēkas galu galā uzņemas nefinansētus uzdevumus, lai gan politikas izstrādātāji par tiem ir aizmirsuši. Piemēram, darba meklētāji atrod darbu vai iedzīvotāji piesakās pabalstiem. Tomēr, tā kā par šādiem pienākumiem bieži "ir aizmirsts", netiek saņemts nepieciešamais atbalsts šo funkciju izpildei. Tas rada papildu spiedienu uz bibliotēkām, potenciāli samazinot to spēju pildīt citus darbus.

Atbilde:

Lēmumu pieņēmējiem un citām ieinteresētajām personām ir nepieciešams nopietni uztvert Dienaskārtībā 2030 iekļauto aicinājumu – strādāt ar visām ieinteresētajām personām.

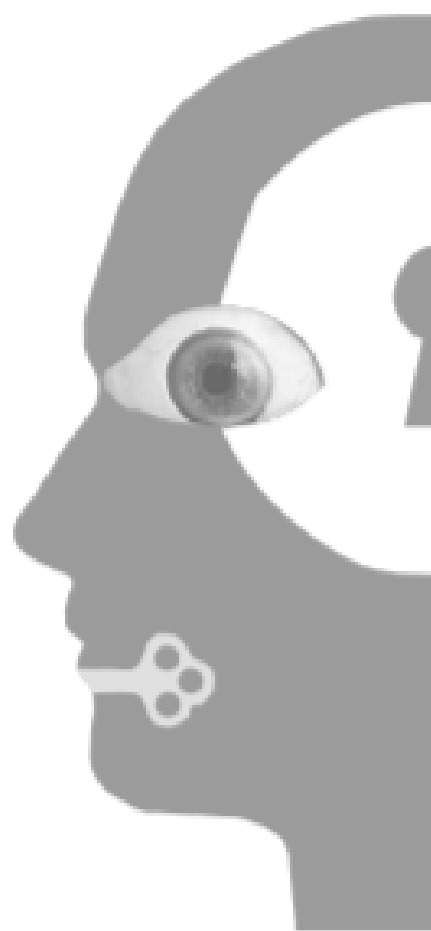
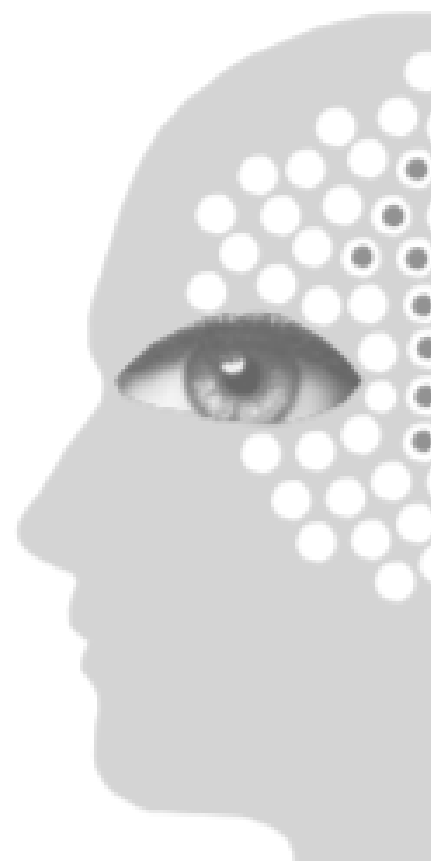

Plānošana, pamatojoties uz stereotipiem, kas ir ne vien novecojuši, bet varbūt jau pagātnē bija nepareizi, ir slikta stratēģija.

Mums, nozarē strādājošajiem, ir jābūt reālistiem – uztvere nemainīsies pati no sevis. Galvenais darbā ar kopienām ir bibliotēku interešu aizstāvība, jo bez tās mēs nevaram iztikt. Svarīgi, ka mēs varam atbalstīt pārmaiņas šajā jomā. Ir jāveic pasākumi, lai politikas veidotāji un ieinteresētās personas atzītu moderno bibliotēku transformējošo potenciālu un efektīvi integrētu to attīstības stratēģijās.

Lai to paveiktu, jāpārliecinās, ka spējam runāt lēmumu pieņēmējiem un citām ieinteresētām personām saprotamā valodā, nevis pieņemt, ka citi sapratīs mūsu darba vērtību tā, kā mēs to izprotam. Mums jābūt inovatīviem un pārsteidzošiem tajā, kā prezentējam sevi, un jāprot parādīt, ka spējam atbilstoši novērtēt savas stratēģijas, pakalpojumus, politiku un plānošanu, lai saglabātu bibliotēku aktualitāti digitālajā laikmetā.

Visbeidzot, mums ir jāveic proaktīvi pasākumi, lai ne tikai valsts struktūrām un ieinteresētajām pusēm, bet arī plašākai sabiedrībai uzsvērtu mūsu neaizstājamo lomu. Gan mums pašiem sevi ir jāuztver, gan citiem mūs jāredz kā aktīvus dalībniekus ar likumīgu viedokli un vērtīgu piedāvājumu. Mūsu darbs ir neaizstājams, un esam pelnījuši atbilstošu finansējumu tā atbalstam. Mums ir zināšanas un idejas, kā efektīvi izmantot resursus un maksimāli palielināt ietekmi. Ir svarīgi iestāties par atzišanu un nepieciešamo atbalstu mūsu institūcijām, lai mēs turpinātu kalpot kā būtiski izglītības un zināšanu bagātināšanas pilāri mūsu kopienās.

2. Pasaulei attīstoties, mazinās kopienas virzītas sabiedrības infrastruktūras un informācijas par attīstību vērtība

Šķiet, ka visā pasaulē zūd uzticība kopienas un jo īpaši kopienas virzītas infrastruktūras vērtībai. Cilvēki tiek mudināti neuzticēties institūcijām un paļauties uz savu uztveri un pieredzi. Tas ir redzams it visā, sākot no sazvērestības teorijām (ne tikai saistībā ar "dziļo varu") līdz tīmekļa 3.0 filozofijai un kriptovalūtas uzplaukumam. Pamatā ir sajūta, ka cilvēkiem ir nepieciešams atbrīvoties no tradicionālajām institūcijām un tīkliem. Protams, no šādas pieejas galvenokārt labumu gūst tie, kas spēj to vislabāk izmantot.

Uz sabiedrību orientētas institūcijas, protams, var ciest no tā, ka to ietekmi (piemēram, individuālās un kolektīvās labklājības veidošanā un sociālā kapitāla nodrošināšanā) ir grūti izmērīt naudas izteiksmē, un tāpēc to loma netiek novērtēta. Strādājot kopienas līmenī, nepieciešams gan dot, gan saņemt – cilvēkiem ir jāspēj sadarboties un risināt sarunas, bet centrālajām valdībām jābūt gatavām nodot lēmumu pieņemšanas pilnvaras citiem.

Tas ir saistīts arī ar tendenci apšaubīt informācijas nozīmi (tostarp zinātni un pētniecību). Paralēli daži indivīdi varas pozīcijās izrāda nekaunību melojot, kā arī rodas sajūta, ka zinātniskās atziņas ir daļa no plašas institucionālās struktūras, kas ir jāapšaubā.

Skaidrs, ka zināmā mērā kritika ir veselīga – ne valdībām, ne zinātniekiem nevajadzētu pārspīlēt savus uzskatus – , bet iekšējā sajūta, politiskais izdevīgums un tieksme saskatīt vēlamo neapšaubāmi rada draudus uz pierādījumiem balstītu lēmumu pieņemšanai.

Ietekme uz attīstību:

Kopienas virzītas infrastruktūras un informācijas par attīstību nenovērtēšana rada dziļus šķēršļus bibliotēku nozares organizācijām, kavējot to spēju īstenot savu misiju un efektīvi apmierināt savu kopienu vajadzības. Kopienas struktūru vājināšanās ir tiešā pretrunā ar 11. IAM (kas īpaši vērsts uz spēcīgām kopienām), kā arī 16. IAM (kas pievēršas institūcijām.) Tā tiek atņemts vesels rīku kopums, kas nepieciešams attīstībai, jo īpaši tām struktūrām, kurām ir spēcīga izpratne par kopienas vajadzībām un kultūru. Tiek apdraudēta arī noturība un vienlīdzība (10. IAM) plašākā tvērumā, jo var novest pie situācijas, ka visi atgriežas paši pie saviem (nevienlīdzīgiem) resursiem.

Tikmēr izaicinājumi attiecībā uz informācijas lomu un vietu apdraud iespēju nodrošināt, lai politika būtu balstīta uz iespējami labāko pierādījumu bāzi. Tā palielinās kļūdu iespēja, gan tērējot resursus, gan atstājot cilvēkus un kopienas sliktākā situācijā, nekā viņi citādi būtu.

Turklāt vājinot lēmumu pieņemšanas procesu, ir augstāks risks, ka cilvēki vienkārši netic vai nerīkojas tā, kā viņiem ir ieteikts vai likts darīt. Acīmredzams piemērs ir zema vakcinēšanās līmenis Covid-19 pandēmijas laikā dažās valstīs.

Atbilde:

bibliotēku tiešais mērķis būtu nodrošināt, ka tās pilnībā izmanto savu potenciālu kā kopienu zināšanu ieguves un radīšanas telpas un tādējādi sniedz iespēju pilnveidoties. Mēs nevaram sākt aizstāvēt to, ko nespējam īstenot. Nepieciešama patiesa atvērtība, spēja uz klausīt un saprast, kā arī gatavība mainīties.

Mums jāpalīdz kopienām veidot izpratni par vērtību, kas tām pieder, un paust gatavību to aizstāvēt. Atbalstot pilsonisko iesaistīšanos, palīdzam cilvēkiem iegūt lielāku pārliecību un prasmes, lai iestātos un aizstāvētu institūciju kā, piemēram, bibliotēku nozīmību.

Visbeidzot, mums jāapvieno centieni, lai uzturētu veselīgu informācijas vidi politikā un likumdošanā. Šis nav jautājums tikai par to, kā regulēt pārmērības dažās lielākajās internetplatformās, bet drīzāk izpētīt, kā mēs, partnerībā ar citiem, varam veidot visaptverošu informācijas integritātes programmu. Proti, mums jāatrod veidi, kā palīdzēt cilvēkiem veicināt zinātkāri un, saskaroties ar nenoteiktību, mācīties būt kritiskiem un pārliecinātiem, nevis izdarīt pārsteidzīgus secinājumus.

Aizstāvot uz kopienu vērstu iniciatīvu vērtību, bibliotēkas var stiprināt arī savu ietekmi un nozīmību un kļūt par neatņemamu pozitīvu pārmaiņu veicinātāju sabiedrībā.

3. Daudzās valstīs publiskā sektora izdevumi – un līdz ar to arī investīciju iespējas – ir ierobežotas

Lai gan pandēmijas gados tika veikti ievērojami valdības tēriņi, lai novērstu vai ierobežotu recesijas risku – vismaz tajās valstīs, kurās bija tāda iespēja, tagad atkal saskaramies ar grūtībām, kas atgādina laiku pēc 2008. gada finanšu krīzes. Tam ir daudz iemeslu – grūtības aplikt ar nodokļiem lielākos uzņēmumus, kopumā zemi nodokļu ieņēmumi, inflācija un augstas cenas, kā arī politiskās programmas, kas vērstas uz parāda un deficīta samazināšanu. Tomēr rezultāts pārāk bieži ir viens un tas pats – samazinās investīcijas visos sabiedriskajos pakalpojumos, ne tikai bibliotēkās.

Skaidrs, ka lielāks vai mazāks budžets pats par sevi nav vienīgais noteicošais faktors, cik efektīvi bibliotēkas var atbalstīt ilgtspējīgu attīstību savās kopienās – tas nozīmētu, ka netiek ņemta vērā bibliotēku personāla enerģija un inovāciju idejas. Tomēr budžeta samazinājumi ir sāpīgi un pārāk bieži noved pie zemākiem rezultātiem un tādējādi arī ietekmes mazināšanas. Tas nozīmē, ka samazināsies (profesionālo) darbinieku skaits, būs mazāk modernu un draudzīgu telpu, mazāk atbilstošu materiālu un rīku, un rezultātā – mazāk apmeklētāju.

Ietekme uz attīstību:

ja valsts finansējums ir nepietiekams, bibliotēkas nespēj nodrošināt būtiskus resursus un pakalpojumus, kas ir nozīmīgi kopienas attīstībai. Lai gan liela nozīme var būt brīvprātīgajiem, profesionāļu amatu zaudēšana

bibliotēkās ir galvenais faktors, kas ietekmē kvalitatīvu, uz lietotājiem orientētu pakalpojumu un programmu veidošanu.

Tas ietekmē cilvēku iespēju pilnveidot pamatprasmes (4., 8. IAM) un piekļūt svarīgiem pamatpakalpojumiem (1., 10. IAM) kā, piemēram, uzticamai informācijai un drošam interneta pieslēgumam (9., 17. IAM), atbalstam pētniecībai (9. IAM) vai kultūras mantojumam (11. IAM). Tādējādi kopienas saskaras ar šķēršļiem, lai iegūtu informāciju, iesaistītos mūžizglītībā un iekļautos digitālajā vidē. Investīciju trūkums bibliotēkās saasina pastāvošo nevienlīdzību un kavē sabiedrības progresu.

Atbilde:

galvenokārt tas attiecas uz efektīvu publisko tēriņu aizsardzību. Saistībā ar šo mēs, visticamāk, atradīsim sabiedrotos citās nozarēs: izglītībā, veselības aprūpē un sociālajā integrācijā. Šo sektoru organizācijas regulāri atbalsta centienus cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas kā arī korupcijas apkarošanu u.c. Bibliotēkas varētu iesaistīties šajā jomā, uzsverot, cik svarīgi ir pienācīgi finansēti publiskie pakalpojumi.

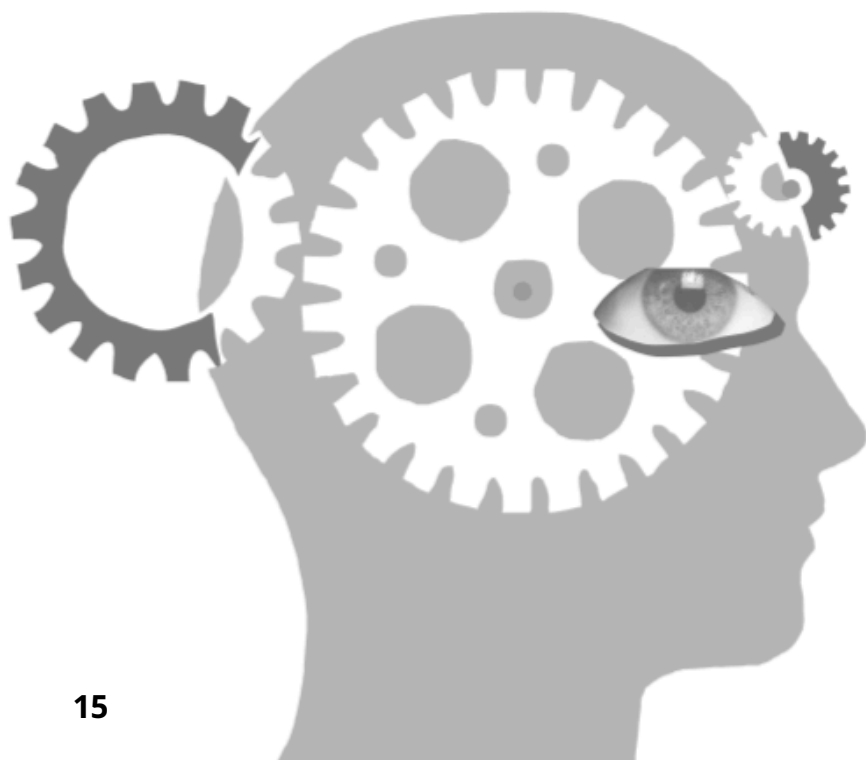
Tas nozīmē arī to, ka mums skaidrāk un efektīvāk jāizstāv savs viedoklis. Daļēji tas ir saistīts ar to, lai mēs varētu finansētājiem godīgi apgalvot, ka saņemtos resursus izmantojam maksimāli efektīvi, bet vienlaikus arī skaidri paužot savu viedokli, ka tēriņi

bibliotēkām ir ieguldījums, nevis izmaksas. Kā uzsvērts iepriekš, lai saņemtu atbildes, mums jārunā lēmumu pieņēmējiem saprotamā valodā.

Plašāk runājot, lai mazinātu neuzticēšanos publiskajiem pakalpojumiem, mums ir jāstrādā sadarbojoties, iestājoties par līdzvērtīgu resursu sadali, lai atbalstītu bibliotēkas to potenciāla īstenošanā.

Ar kolektīvu rīcību un aizstāvību varam stiprināt bibliotēku pakalpojumu ilgtspēju un sekmēt bibliotēku nozares attīstību visā pasaulē.

4. Sabiedrības daudzveidība apgrūtina vispārējo pakalpojumu sniegšanu un taisnīguma nodrošināšanu

Sabiedrība visā pasaulē attīstās. Migrācijas un citu faktoru ietekmē kopienas ir pavisam citādākas nekā tās bija iepriekšējā paaudzē. Mēs arvien vairāk apzināmies kopienas un to daudzveidības vektorus, kas vienmēr pastāvējuši, bet kuri bija apslēpti vai pat apspiesti novecojušu pieņēmumu un uzskatu dēļ, bieži pat personīgi daudz ko upurējot. Vienkrāsainas, monokulturālas, vienveidīgas grupas kļūst arvien retākas.

Šis ziņojums ir kā sākumpunkts domai, ka daudzveidībā ir spēks gan indivīdiem, gan kopienām, taču nevajadzētu uzskatīt par pašsaprotamu, ka šis spēks īstenosies. Ir jābūt gataviem apstāties un pārdomāt, kā esošās struktūras un pieejas ietekmē dažādas grupas.

Citādi pat visuniversālākajam pakalpojumam ir risks kļūt par atstumtības veicinātāju. Jāiegulda pūles, lai veidotu sapratni un saikni (valodas, kultūras un sociālo), kā arī cīnītos ar paradumu instinktīvi turēties pie ierastā.

[Daudzveidības potenciāla apzināšanās] var prasīt gatavību apstāties un pārdomāt, kā esošās struktūras un pieejas ietekmē dažādas grupas. Citādi pat visuniversālākajam pakalpojumam ir risks kļūt par atstumtības veicinātāju.

Ar to ir saistīta pieaugošā (un novēlotā) izpratne par pamatiedzīvotājiem un kopienām nodarīto netaisnību, kas ir atstājusi (un joprojām atstāj) dziļas rētas.

Bibliotēkām šeit ir īpaša loma, ņemot vērā pagātnes praksi veidā, kādā informācija ir apkopota, klasificēta un izvērtēta.

Ietekme uz attīstību:

protams, ļaujot dažādībai pārtapt par šķelšanos, rodas pretruna ar vairākiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem, jo īpaši 1. mērķi (novērsta nabadzība), 5. mērķi (dzimumu līdztiesība), 10. mērķi (mazināta nevienlīdzība) un 11. mērķi (ilgtspējīgas pilsētas un kopienas).

Tomēr saskaņā ar loģiku, ka neviens netiek atstāts novārtā, ilgtspējīgas attīstības mērķus nevar sasniegt, ja kāds paliek malā – piemēram, ja bibliotēkas lietotājs nevar piedalīties e-mācībās, jo viņam nav pamatprasmes, vai arī viņš nepietiekami pārvalda kopienas pamatvalodu, tad arī 9. un 17. IAM ir daudz grūtāk sasniedzami.

Ir jāatrod veids, kā ikvienam nodrošināt publiskos pamatpakalpojumus plašākā kontekstā; tas ir jautājums par to, kā nodrošināt, lai ikviena cilvēktiesības būtu ievērotas.

Atbilde:

galvenie atbildes elementi bibliotēkām jau ir ietverti iepriekš minētajā. Mums ir jāmaina domāšana un rīcība, lai sniegtu labākus pakalpojumus visiem sabiedrības locekļiem, īpaši tiem, kas ir nabadzīgi, runā citā valodā, vai kuriem ir problēmas ar tehnoloģijām. Nepieciešams domāt arī par jauniem veidiem, kā sniegt pakalpojumus, lai tie būtu pieejami un iekļaujoši ikvienam, neatkarīgi no tā, kāda ir viņa situācija, kā arī izvērtēt bibliotēkas aktivitātes no visu kopienas pasākumu perspektīvas.

Varam to veicināt, arī raugoties uz cilvēkiem, kurus atbalstām, un cenšoties izprast, kuri nav iekļauti, kā arī iestāties par marginalizēto grupu atzīšanu un to iespēju palielināšanu. Esot atvērtiem dažādām idejām un pieredzei, mēs varam labāk apmierināt vajadzības un risināt problēmas, ar kurām cilvēki saskaras dažādās situācijās. Ir aktīvi jāstrādā, lai novērstu plaisas un padarītu bibliotēkas par vietu, kur ikviens jūtas novērtēts, tiesīgs un spēj pilnībā izmantot bibliotēku sniegtās iespējas.

Vēl viena būtiska risinājuma sastāvdaļa ir gādāt, lai mūsu darbaspēks būtu pēc iespējas daudzveidīgāks. Mums jāpiesaista un jānotur daudzveidīgus talantus mūsu profesijā, lai nodrošinātu, ka darbaspēks atspoguļo tās sabiedrības kopienas, kurām kalpojam. Tas nozīmē, ka mums jāpārskata darbā pieņemšanas politiku, jāsaprot, kurš posms iztrūkst un kā mēs varam nodrošināt taisnīgas un godīgas iespējas pievienoties un attīstīties.

Visbeidzot, turpinās darbs, lai palielinātu informētību par pamatiedzīvotāju vajadzībām, kā arī atklāti un godīgi izvērtētu pagātnes praksi, kas bibliotēkām ir tikpat svarīgs uzdevums kā jebkurai citai institūcijai. Izveidot un uzturēt cieņpilnas un jēgpilnas saiknes ar kopienām ir galvenais elements šajā jomā.

5. Digitālās telpas regulējums paātrinās, bet netiek ņemta vērā bibliotēku ietekme attīstības veicināšanā

Pēdējos gados ir notikusi sacensība saistībā ar digitālās telpas regulējumu nacionālā, reģionālā kā arī globālā līmenī. Ticība idejai par augšupēju pieeju internetam, kas balstās tikai uz protokoliem un standartiem par kuriem vienojas kopiena, ir iedragāta, jo pieaug bažas par lielo platformu ietekmi un tīkla potenciālu ne tikai saglabāt informāciju, bet arī palielināt kaitējumu, ko izraisa diemžēl pārāk labi pazīstamās cilvēciskās darbības, kas saistītas ar noziedzību, diskrimināciju un citas.

Regulēšanas centienu ātrumu zināmā mērā nosaka valdību vēlme iegūt "tirgus līdera" priekšrocības – izvirzīt noteikumus, kas visticamāk tiktu pieņemti kā sava veida globāls standarts. Tas tiek uzskatīts par veidu, kā gūt labumu saviem uzņēmumiem, jo tā tie iegūs lielāku pieredzi darbā ar noteiktajiem parametriem.

Problēma tā, ka regulējumu izstrādes ātrums – bieži balstīts uz ļoti stingriem uzskatiem par dažādu dalībnieku godprātību (vai negodprātību) un bažām par kaitējumu – ne vienmēr ļauj pilnībā apsvērt, kā aizsargāt interneta telpu vārda brīvībai un piekļuvei informācijai.

Jāveic rūpīgi apsvērumi, lai mēģinātu reglamentēt, kas bibliotēkām būtu jāveic, novērtējot, vai un kā iegūt un nodrošināt piekļuvei materiāliem. Pārāk bieži valdības regulējot (vai platformas

cenšoties izvairīties no regulējuma vai soda) riskē vispirms bloķēt, lai risinājumus meklētu vēlāk.

Jāveic rūpīgi apsvērumi, lai mēģinātu reglamentēt, kas bibliotēkām būtu jāveic novērtējot, vai un kā iegūt un nodrošināt piekļuvei materiāliem.

Līdztekus pastāv bažas par to, kas notiek, ja valdības ievieš atšķirīgus interneta regulējumus, vai arī neveicina vienādus autortiesību pamatizņēmumus un ierobežojumus visās valstīs, lai rastu iespēju strādāt pārrobežu līmenī. Tas ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina interneta sadrumstalotību, kas rezultējas bloķētā saturā un pakalpojumos, kā arī nenoteiktībā.

Ietekme uz attīstību:

interneta regulējuma, kurā netiek ņemta vērā piekļuves vērtība informācijai, vistiešākā ietekme ir tāda, ka kļūst grūtāk sasniegt 16. IAM (miers, tiesiskums, taisnīgums un spēcīgas institūcijas, kas protams, ietver arī 10. mērķi attiecībā uz sabiedrības piekļuvei informācijai). Taču, ja informācijas plūsmas tiek ierobežotas, mēs kaitējumu redzam arī citur – piemēram, diasporas ir atdalītas no dzimtajām zemēm (10. IAM), pārrobežu pētniecība kļūst apgrūtināta (9. un 17. IAM), tiek

bloķēts netiešais mērķis nodrošināt cilvēces mantojuma pieejamību (11. IAM), kā arī samazināts potenciāls attīstīt jaunas tehnoloģijas un uzņēmējdarbību un tādējādi nopelnīt iztikas līdzekļus (8. IAM).

Atbilde:

bibliotēkām viens no galvenajiem aspektiem ir gatavība iesaistīties diskusijās par to, kā tiks regulētas digitālās informācijas plūsmas. Bibliotēkām ir unikāla un leģitīma balss šajās diskusijās, ņemot vērā gan to profesionālās zināšanas ar informāciju saistītos jautājumus, gan praktiski, ņemot vērā to lomu atbalstot piekļuvi internetam kopienās. Mums vajadzētu pašiem sevi redzēt – un tikt uztvertiem kā ieinteresētām pusēm debatēs par interneta pārvaldību un meklēt iespējas, kā palīdzēt arī mūsu kopienām vairāk iesaistīties, jo galu galā tieši sabiedrība būs tā, kas izjutīs sekas, ko rada ierobežota piekļuve informācijai un vārda izpaušmei.

Ar šo mums ir jāuzsver intelektuālās brīvības un profesionālā vērtējuma, kā arī piekļuves kultūrai, pētniecībai un izglītībai vērtība. Mums arī jāveicina pozitīva pieeja, izvērtējot, kā varam nodrošināt, lai katram indivīdam ir piekļuve informācijai un nepieciešamajām prasmēm attīstībai, nevis tikai *ad hoc* jeb improvizētā veidā risināt radušās problēmas. Mēs varam arī veicināt digitālās pratības iniciatīvas, kas palīdzētu lietotājiem atbildīgi navigēt tiešsaistes telpā, kā arī aizstāvēt politiku, kas veicina vienlīdzīgu piekļuvi informācijai visiem. Un, protams, bibliotēkas šiem jautājumiem pievēršas ar izpratni par

kultūras faktoriem un integritāti, kā arī spēju veicināt nepārtrauktas mācīšanās kultūru.

Būtiski ir skaidri noteikt, kādas izmaksas rodas, ja tiek pārtrauktas informācijas plūsmas. Mēs nevaram gaidīt, ka lēmumu pieņēmēji paši uzzinās par pētniecības projektiem, kurus nācies ierobežot vai atvērtās piekļuves repozitorijiem, kas saskaras ar lielām neskaidrībām.

Neviens neiedomājās skaidri norādīt, ka uz bibliotēkām būtu jāattiecina atbrīvojums no noteikumiem, kas paredzēti daudzmiljardu dolāru vērtām platformām. Bibliotēkas ir unikāli piemērotas, lai nodrošinātu aktuālus jaunumus, kad runa ir par to, kā tiek vai netiek regulētas informācijas plūsmas. Bet, lai to izdarītu, mums jāsadarbojas ar politikas veidotājiem un ieinteresētajām personām un jāuzsver, cik svarīgi ir apsvērt noteikumu ietekmi uz vienlīdzīgu piekļuvi informācijai. Bibliotēkām jāsadarbojas, lai līdzsvarotu inovācijas procesus un vienotu regulējumu saistībā ar dažādām tehnoloģijām, vienlaikus veidojot un veicinot ētisku praksi.

6. Arvien nenoteiktākajā pasaulē saasinās izaicinājumi un pakalpojumu sniegšana kļūst sarežģītāka

Lai gan pastāv plaša un zinātniski pamatota vienprātība, ka klimata pārmaiņas pastāv un rada reālus draudus mūsu dzīvesveidam, joprojām ir cilvēku daļa, kas skaļi cenšas to noliegt. Klimata pārmaiņas rada ne tikai plašākus draudus – vētras, plūdus, ugunsgrēkus un vēl citus, bet izraisa arī mazāka mēroga, bet ne mazāk bīstamas pārmaiņas daudzās jomās – sākot no lauksaimniecības līdz bibliotēku krājumu saglabāšanai. Klimata pārmaiņu ietekmei paplašinoties, aktualizējas jau līdz šim pastāvējušās ar dabas katastrofām saistītās problēmas, piemēram, zemestrīces un vulkānu izvirdumi.

Ar klimatu saistīti notikumi, ietekmējot resursu pieejamību, iespējams izraisīs konfliktus. Tomēr daudz senākas izpausmes – alkatība, ekskluzīvs nacionālisms un naidis – turpina radīt nestabilitāti, nedrošību un karus. Šīs tendences ietekmē arī bibliotēkas un to kopienas, labākajā gadījumā radot apgrūtinājumus, bet sliktākajā – nolaidības vai tīša nodoma dēļ, nodarot kaitējumu bibliotēkām un to krājumiem.

Visbeidzot, saistībā ar iepriekš minēto iezīmējas tendence, ka ieguldījumus plašākā drošībā un gatavībā var ierobežot spiediens uz valsts sektora izdevumiem. Tā ir divkārša problēma – institūcijas un kopienas ir mazāk spējīgas reaģēt uz katastrofām un nenoteiktību, kā arī šādas katastrofas

var notikt biežāk, piemēram, slikti uzturētu infrastruktūru, tostarp bibliotēku ēku dēļ.

Ietekme uz attīstību:

Bibliotēku un to resursu nepietiekama aizsardzība rada neatgriezenisku zaudējumu risku kopienām, kavējot 11. IAM sasniegšanu. Turklāt bibliotēku darbības ierobežojumi var ietekmēt sabiedrībai nozīmīgu bibliotēku pakalpojumu pieejamību visiem cilvēkiem, tā ietekmējot 1. IAM.

Pat tad, ja bibliotēkas paliek neskartas, pieaugošās nenoteiktības apstākļos visticamāk tām arvien biežāk būs jāreaģē krīzes situācijās, nodrošinot sausas, siltas (vai vēsas) telpas, elektrību un interneta pieslēgumu cilvēkiem, kuriem tie vairs nav pieejami mājās (7. un 13. IAM). Mēs par to pārliecinājamies jau pandēmijas laikā, kad daudzas bibliotēkas aizpildīja plaisu, kāda radās pēc skolu un citu institūciju pakalpojumu slēgšanas. Vajadzība pēc kopienas centriem turpmākajos gados visticamāk nemazināsies.

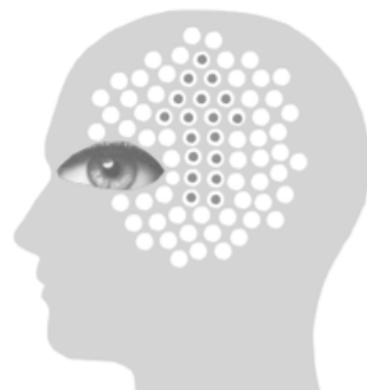
Pat tad, ja bibliotēkas paliek neskartas, pieaugošās nenoteiktības apstākļos visticamāk tām arvien biežāk būs jāreaģē krīzes situācijās.

Atbilde:

prioritāte ir nodrošināt jēgpilnu bibliotēku integrāciju un to krājumu iekļaušanu plašākā risku pārvaldības plānošanas procesā. Daļēji tas attiecas uz augstākā līmeņa plānošanu bibliotēku ēku, personāla, krājumu saglabāšanai, lai gan svarīga ir arī plānošana atsevišķās bibliotēkās. Tādējādi mēs varam aizsargāt nenovērtējamu krājumu un nodrošināt nepārtrauktu piekļuvi svarīgākajai informācijai un pakalpojumiem krīzes situācijās. Plānošana ir nepieciešama, lai bibliotēkas stiprinātu noturību un pilnveidotu reaģēšanas sistēmas, kas ļautu mazināt katastrofu ietekmi.

Tas ir arī jautājums par to, kā piesaistīt visu veidu bibliotēkas gatavības un atjaunošanas procesos. No kopienu centriem līdz galvenajiem mezgliem informācijas apmaiņai par riskiem, no krājumu glabātājām, kas atbalsta pētniecību un palīdz stiprināt noturību līdz nozīmīgiem saskarpunktiem starp zinātnisko kopienu un lēmumu pieņēmējiem; bibliotēkas var būt un tām jābūt iesaistītām šajos procesos.

Mums jāizmanto sava pieredze un resursi, lai palīdzētu kopienām pārvarēt nenoteiktību un veicināt pozitīvas pārmaiņas, nodrošinot, ka bibliotēkas arī turpmāk būs neaizstājams atbalsts arvien mainīgajā pasaulē. Tādu programmu kā ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu izmantošana var palīdzēt nodrošināt holistisku pieeju.

7. Pastāv noturīgi un arvien pieaugoši šķēršļi attīstības partnerību veidošanai

Lai gan bibliotēkām ir unikāls un liels potenciāls veicināt attīstību atbilstoši Dienaskārtībai 2030, tām nevajadzētu to darīt vienām. Sadarbojoties, apvienojot telpas, krājumus un pakalpojumus ar zināšanām un citiem resursiem, ko var sniegt sadarbības partneri, tās bieži vien var sasniegt un piesaistīt vairāk cilvēku.

Lai gan bibliotēkām ir unikāls un liels potenciāls veicināt attīstību atbilstoši Dienaskārtībai 2030, tām nevajadzētu to darīt vienām.

Tomēr laikā, kad pastāv spiediens uz publiskā sektora finansējumu un pastāvīgais veco stereotipu par bibliotēkām "lipīgums", pastāv risks, ka ieinteresētās personas, kas varētu sadarboties ar bibliotēkām, vienkārši neapzinās to potenciālu vai nav gatavas uzņemties nepieciešamās izmaksas. Īpaša problēma ir pastāvīgā sadrumstalotība pārvaldībā, kas, piemēram, var apgrūtināt bibliotēku institūciju iespējas sadarboties ar izglītības iestādēm.

Arī bibliotēku jomā – punktā, kas uzsvērts arī pagājušā gada Ziņojumā par attīstības tendencēm – var būt tendence censties visu paveikt pašiem. Tas var būt saistīts vai nu ar pārmērīgu mūsu institūciju unikalitātes izjūtu un mūsu mērķiem, kas var novest pie nesaderības ar

citiem, vai arī sajūta, ka partnerību veidošana prasa pārāk daudz pūļu.

Ietekme uz attīstību:

Līdzīgi kā ar vairākām citām šeit jau iezīmētām tendencēm, ilgstoša pretestība vai grūtības partnerību veidošanā rezultējas mazāk efektīvā rīcībā ilgtspējīgas attīstības jomās, kurās bibliotēkas var kaut ko mainīt, tātad vairāk vai mazāk visās!

Protams, šī tendence tieši attiecas arī uz 17. IAM (partnerības ilgtspējas mērķu sasniegšanai), kas kalpo, lai uzsvērtu Dienaskārtības 2030 vēstījumu, ka panākumi būs sadarbības rezultāts, vai arī to nebūs vispār. 17. IAM ir īpašs, viens no diviem "veicinošajiem mērķiem" (līdzās 16. IAM), kas vērsti uz nosacījumu radīšanu visu pārējo mērķu sasniegšanai.

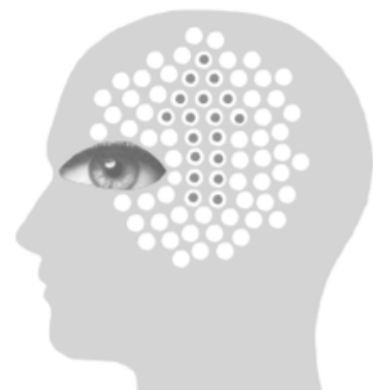
Atbilde:

bibliotēkām vajadzētu būt tiesīgām ar dažādām ieinteresētajām pusēm veidot sadarbības partnerības, kas vērstas uz sabiedrības interešu mērķu sasniegšanu un kopienas vajadzību apmierināšanu. Bibliotēkām ir svarīgi vairojot uzticību un gatavību partnerību veidošanā, izprast savu unikālo ieguldījumu un potenciālo ietekmi. Veicinot sadarbības kultūru, bibliotēkas var izmantot kolektīvās zināšanas un resursus, lai efektīvi risinātu sabiedrības problēmas un uzlabotu sabiedrības labklājību.

Var attīstīt arī praktiskus rīkus, piemēram, paraugnolikumus vai vienkārši labo praksi starp augstākā līmeņa organizācijām (bibliotēku asociācijām, nacionālajām bibliotēkām, bibliotekārajām organizācijām un to partneriem u.c.), kas atvieglotu sadarbību konkrētā situācijā.

Tomēr mums vajadzētu būt gataviem arī mazināt administratīvos un juridiskos šķēršļus, kas apgrūtina sadarbību vairāk nekā tas būtu nepieciešams. Ņemot vērā, ka to nenovēršana var novest pie potenciāli nelabvēlīgām situācijām, institūciju (gan izpildvaras, gan likumdevēju) interesēs būtu apzināties šādas situācijas un meklēt risinājumus.

8. Ilgstošu ģeogrāfisko nevienlīdzību pastiprina nevienlīdzīgi ieguldījumi sabiedriskajos pakalpojumos

Cita tendence, kas, iespējams, vairāk iezīmē tendences trūkumu, ir fakts, ka saglabājas pakalpojumu nevienmērība starp lauku un pilsētu teritorijām, starp nabadzīgākajiem un bagātākajiem reģioniem un starp vairāk un mazāk attīstītām valstīm. Tas joprojām iezīmē bibliotēku jomu un tās spēju atbalstīt attīstību. Izolētie vai attālie lauku reģioni ne tikai rada papildu izaicinājumus ikvienam, kas cenšas sniegt vispārējos pakalpojumus, bet pakalpojumu sniedzēji bieži vien nevar arī izmantot tādu resursu apjomu, kā tas iespējams bagātākās pilsētās.

Bibliotēkas var kalpot kā būtiski pakalpojumu sniedzēji nepietiekami apkalpotām iedzīvotāju grupām ar ierobežotu piekļuvi formālajai izglītībai. Bibliotēkas bieži vien nodrošina piekļuvi dažādām tehnoloģijām. Tomēr pakalpojumus var piedāvāt tikai tik lielā mērā, cik tie tiek atbalstīti. Lai gan reģionu galvenās bibliotēkas pilsētās vai bibliotēkas lielākajās augstskolās var gūt labumu no apjoma radītiem ietaupījumiem un potenciāli uzņemties lielāku risku, tas nav tik vienkārši ar mazākām bibliotēkām, kur var būt viens vai pat neviens profesionāls bibliotekārs. Tās, savukārt, var aicināt apkalpot kopienas, kurām ir zemāks rakstpratības līmenis, sliktāks interneta savienojums u.c. Mazākām bibliotēkām arī var rasties grūtības iesaistīties dažāda veida projektos, kas ļautu gūt papildu ieņēmumus.

Dažās valstīs vēl joprojām bibliotēku un informācijas nozares darbinieki nav pārliecināti par to, vai viņi saņems atalgojumu mēneša beigās, vai cik stundas viņi var rēķināties ar elektrību, kamēr citur par to nav jādomā un var koncentrēties uz profesionāliem jautājumiem.

Ietekme uz attīstību:

Šīs pastāvīgās nevienlīdzības galvenā ietekme ir tāda, ka bibliotēku atbalsta līmenis var būt krasi atšķirīgs atkarībā no tā, kur cilvēks ir dzimis, audzis vai vēlāk dzīvo.

Tas savukārt ietekmē to, cik plaši šiem cilvēkiem pieejama izglītība (4. IAM) un cik lielā mērā viņi var piedalīties zinātnē un pētniecībā (9. IAM), un, protams, to, vai viņi var piekļūt informācijai (16. IAM). Pastāv arī risks pastiprināt plaisas, atstājot mazāk attīstītos reģionus vēl nelabvēlīgākā situācijā (11. IAM).

Šī nevienmērība apdraud arī bibliotēku spēju darboties kā vienotai sistēmai. Spēcīgāki tīkli valstīs nozīmē lielākas iespējas īstenot pārmaiņas nacionālā līmenī, kā arī rada plašākas iespējas darbiniekiem pilnveidoties. Lai gan dažas vadošās institūcijas var palīdzēt veicināt inovācijas, bibliotēkas kopumā cenšas sniegt pēc iespējas labākus pakalpojumus ikvienam.

Atbilde:

lai gan nozīmīga ir plašāku stratēģiju izstrāde līdzsvarotai reģionālajai attīstībai (piemēram, investīcijas vispārējos sabiedriskajos pakalpojumos, lai risinātu dažādus nevienlīdzības aspektus), ir lietderīgi, ja bibliotēkas arī pašas meklē iespējas, kā sniegt pakalpojumus trūcīgākajos reģionos.

Pilnveidota koordinācija un tīklu veidošana valstī var atvieglot vienotu bibliotēku pakalpojumu attīstību, ko stiprina plašāka investīciju pārdale. Tehnoloģiju, valodu pieejamība un sistēmu automatizācija var vēl vairāk racionalizēt šos centienus, nodrošinot efektīvu saziņu un resursu koplietošanu starp dažāda lieluma un atrašanās vietas bibliotēkām. Interneta izmantošana, jo īpaši attālos lauku reģionos, paver nepieredzētas iespējas paplašināt piekļuvi plašam pakalpojumu klāstam, dodot iespēju pat vismazākajām bibliotēkām kalpot par dinamiskiem zināšanu un sabiedrības iesaistes centriem.

Mēs arī iegūstam, piešķirot prioritāti profesionālajai attīstībai, iniciatīvām, kas pielāgotas tam, lai bibliotēkas spētu reaģēt uz lauku kopienu vajadzībām. Līdzīgi, attīstot centralizētus (digitālo) pakalpojumu sniegšanas veidus, var palīdzēt vismaz nedaudz atvieglot kolēģu dzīvi un nodrošināt, ka, dzīvojot nabadzīgā vai nomaļā reģionā, netiks saņemti sliktāki pakalpojumi.

Bibliotēkas, protams, var arī sadarboties ar vietējām pašvaldībām, sabiedrības ietekmes informatīvajām programmām un citiem potenciālajiem partneriem. Bibliotēkām ir iespēja veidot inovatīvas programmas, kas palīdz virzīties uz priekšu un attīstīt kopienas.

Starptautiskie argumenti ir gandrīz tie paši. Iesaiste starptautiskajā sadarbībā, piemēram, ar tādu organizāciju kā *IFLA*, sniedz iespēju balstīties uz citu idejām un pat "pārlēkt" kādus attīstības posmus, piemēram, gudri izmantojot digitālos rīkus. Tā mēs varam virzīties uz mērķi, lai ikviens baudītu lieliskus bibliotēku pakalpojumus.

9. Bibliotēku darbinieki tiek uzskatīti par palīgiem, nevis pilntiesīgiem attīstības veicinātājiem

Mūsu devītā tendence īpaši pievēršas bibliotēkuru statusam. Kā minēts iepriekš, viena no stingra budžeta sekām ir tendence mazāk paļauties uz izglītotiem un mērķtiecīgiem darbiniekiem, un vairāk izmantot brīvprātīgos un citus darbiniekus. Lai gan brīvprātīgo iesaistīšanās, enerģija un idejas ir ne tikai apsveicamas, bet arī būtiskas daudzos bibliotēku darba aspektos (piemēram, publiskajās un kopienas bibliotēkās), tā drīzāk papildina, nevis aizstāj to, ko izglītoti bibliotēkars var sniegt zināšanu, prasmju un profesionālās ētikas ziņā.

Un tomēr daudzās valstīs mēs redzam tendenci vājināt apņemšanos nodrošināt bibliotēkuru pieejamību bibliotēkās un pat slēgt mācību iespējas topošajiem speciālistiem. Tā kā arvien biežāk šajos amatos tiek iecelti nespeciālisti, rodas uzskats, ka tas ir pieļaujams. Tas, protams, neparāda, cik daudz vairāk varētu sasniegt ar profesionālu personālu.

Paralēli, un kā uzsvērts virsrakstā, pastāv risks, piemēram, skolās un augstskolās, ka bibliotekāri tiek uztverti kā palīgdarbinieki, nevis kā personāls, kam ir būtiska un saturiska loma visa vecuma izglītojamo akadēmiskajos panākumos. Šādu pieeju pārnesot uz plašāku kontekstu, rodas risks, ka bibliotekāri ir tikai atbalsta personāls, nevis profesionāli eksperti, kas spēj palīdzēt cilvēkiem un apkalpojamām kopienām īstenot savu

potenciālu, kā arī izmantot savas tiesības. Viņiem ne vienmēr uzticas vai dod iespēju proaktīvi iesaistīties pārmaiņu procesos.

Ietekme uz attīstību:

aplūkojot šo pārmaiņu sekas, īpaša uzmanība jāpievērš bibliotēkuru ieguldījumam. Parasti tas ietver spēju padarīt telpas visiem patiesi draudzīgas, kā arī sniegt pakalpojumus un atbalstu, kas lietotājiem patiešām vajadzīgs. Bibliotekāri var būt labākie kopienas veidotāji, tiesību nodrošinātāji, viņiem ir būtiska izpratne par indivīdu un grupu vajadzībām, kā arī iespēja piedāvāt ieskatu par to, kā orientēties informācijas vidē.

Savukārt profesionalitātes mazināšanās nozīmē mazāku reaģētspēju uz vajadzībām, kas visticamāk var kaitēt centieniem risināt nabadzības problēmu (1. IAM) un nevienlīdzību (5. un 10. IAM). Tas negatīvi ietekmē galveno infrastruktūru kopienu veidošanai un kultūras mantojuma aizsardzībai (11. IAM), kā arī pētniecības atbalstam (9. IAM) un plašākā nozīmē, politikas pasākumu efektivitātes nodrošināšanai visās jomās (16. IAM).

Atbilde:

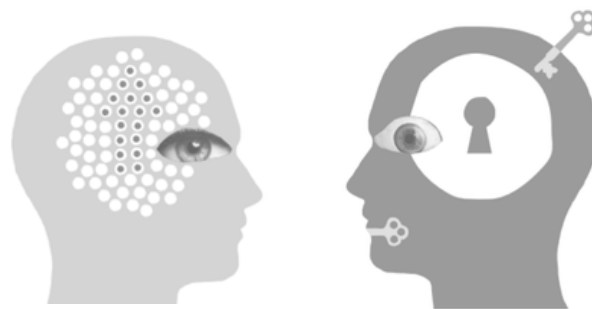
daļa no kopainas – kā jau vairākkārt minēts – ir par to, lai bibliotekāri būtu proaktīvi, kā arī skaidri, pārliecinoši un neatlaidīgi skaidrotu sava darba nozīmi. Mums ir jācīnās pret noliedzošo attieksmi mūsu profesijā. Bibliotekāriem vajadzētu uzsvērt nepārtrauktas mācīšanās un profesionālās pilnveides nozīmi, un saņemt resursus šim nolūkam. Tas nodrošinātu, ka mēs joprojām atrodamies inovāciju priekšgalā, nodrošinot nepieciešamās prasmes, lai risinātu mainīgos izaicinājumus un efektīvi kalpotu mūsu kopienām.

Taču papildus ir nepieciešama plaša bibliotēku interešu aizstāvība, lai panāktu vienprātību par vajadzību aizstāvēt profesionālo bibliotekāru darbu. Ar kopīgu rīcību un interešu aizstāvību, veicinot profesionalitātes un pārstāvības kultūru mūsu profesijā, varam paaugstināt bibliotēku un informācijas darbinieku statusu visā pasaulē. Turklāt iegūstam, ja iebilstam pieņemt darbā nebibliotekārus bibliotekāru amatos, bet piedāvājam iespējas arī šiem kolēģiem attīstīt prasmes, palīdzēt realizēt potenciālu, nevis censties viņus izslēgt.

Bibliotēku un informācijas darbiniekiem jābūt arī labāk sagatavotiem darbam grūtību un pārejas periodos.

Mēs arī gūtu labumu no spēcīgas daudzveidības, vienlīdzības un iekļaušanas politikas izveides, kuras mērķis ir dot iespēju kolēģiem un kopienām, kurām viņi kalpo. Šajā nolūkā būtu svarīgi piesaistīt sadarbības partnerus.

Šeit varētu palīdzēt sadarbība ar tādiem potenciālajiem partneriem kā, piemēram, pedagogi un pētnieki. Arī tādi dokumenti kā *UNESCO-IFLA* Publisko bibliotēku manifests, kurā valdības līmenī efektīvi izklāstīts, kāpēc bibliotekāru darbs ir svarīgs.

Ar kopīgu rīcību un interešu aizstāvību, veicinot profesionalitātes un pārstāvības kultūru mūsu profesijā, mēs varam paaugstināt bibliotēku un informācijas nozares darbinieku statusu visā pasaulē.

10. Globalizācija turpinās, paverot jaunas gaidas attiecībā uz piekļuvi informācijai

Globalizācijas jēdziens jau vairākus gadu desmitus ir parādījis dažādos tendenču ziņojumos, gan bibliotēku nozarē, gan ārpus tās, un tāpēc nav pārsteigums, ka to redzam arī šeit. Aspekts, kas mūs interesē, ir saistīts ar pārrobežu informācijas pieejamības un koplietošanas iespējām. Piemēram, cilvēkiem arvien ierastāk kļūst skatīties tālāk par valsts robežām saistībā ar mācību, tīklošanās, karjeras iespējām vai pētniecības projektu izstrādi.

Lielā mērā tas saistīts ar tehnoloģijām. Uzlabots joslas platums un lētākas ierīces ļauj apmeklēt kursus vai sadarboties ar kolēģiem citās valstīs. Automātiskā tulkošana, vismaz attiecībā uz dažu valodu pāriem, likvidē barjeras, kas agrāk pastāvēja. Un darbs "aizkulisēs", lai attīstītu saistīto datu un semantiskā tīmekļa izstrādi, nozīmē, ka varam apvienot ļoti dažādus avotus jaunos veidos.

Šie panākumi ceļā uz patiesi globālu informācijas un zināšanu vidi atbilst lietotāju vēlmēm. Paaudze, kas uzauga reizē ar internetu, jau ir trīsdesmitgadnieki, un pazīst pasauli lielākoties kā tādu, kurā informācija ir pieejama, ne vienmēr zinot vai domājot par to, no kurienes tā nāk, ja vien tā atbilst vajadzībām.

Tomēr bibliotēkām jāseko tam līdzī. Tās tik ilgi ir bijušas vērti uz plašāku pasauli, ka svarīgi nepieļaut, ka, uzturot arvien mazāku apjomu (relatīvā izteiksmē) no plašās informācijas telpas, tās kļūst par strupceļu. It īpaši, ja dažādu veidu bibliotēkas nesadarbojas, mums arī pietrūkst iespējas nodrošināt specializētu zināšanu nonākšanu pie cilvēkiem, kas tās vēlas vai kam tās ir vajadzīgas.

“**Svarīgi nepieļaut, lai bibliotēkas, kas tik ilgi bijušas vērti uz plašāku pasauli, tiek uzskatītas par strupceļu, jo aizpilda arvien mazāku daļu (relatīvā izteiksmē) no plašās informācijas telpas.**

Ietekme uz attīstību:

informācijas internacionalizācijai, kā jau minēts iepriekš, ir potenciāli ietekmīga loma, lai atbalstītu izglītības (4. IAM) un pētniecības mērķus (9. IAM), kā arī ļautu uzlabot riska

pārraudzības un noturības plānošanu (11. IAM), ne tikai saistībā ar slimību izraisītām katastrofām (3. IAM).

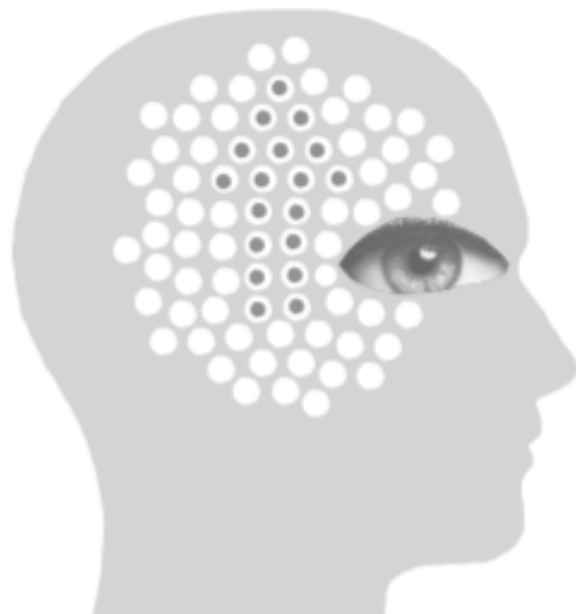
Internacionalizācija notiek jebkurā gadījumā – ar vai bez bibliotēkām. Tomēr, ja bibliotēkas šajā procesā nepiedalās, pastāv risks, ka tām ir daudz mazāka ietekme pozitīvu pārmaiņu veicināšanā. Papildus tam, ko bibliotēkas dara, lai vienotu cilvēkus ar tīmekļa telpu (punkts uz kuru attiecas nākamā tendence), ir fakts, ka mūsu krājumi, vienojot cilvēkus, pārstāv informācijas bagātību, kurai ir vērtība jebkādu pilsonisku, pētniecisku vai kultūras iemeslu dēļ. Īpaši neaizsargātām kopienām bibliotēkas var būt ļoti nozīmīgas atmiņas krātuves, un, lai gan jebkuras informācijas apmaiņas gadījumā ir jārikojas ar izpratni, ir svarīgi nodrošināt daudzveidīgāku internetu, kas atspoguļo plašāku pasauli (10. IAM).

Atbilde:

daļa no atbildes ir likumdošana – ir jābūt pozitīvai darba kārtībai valsts un starptautiskā līmenī, lai nodrošinātu, ka bibliotēkām ir gan tiesības, gan pārlicība rīkoties starptautiski, nodrošinot krājumu pārrobežu pieejamību, kā arī palīdzēt savām kopienām piekļūt un izmantot nepieciešamo informāciju, neatkarīgi no tās atrašanās vietas.

Papildus tam ir vērts vairāk strādāt tīklos, būt gataviem veidot "kolektīvus krājumus" un censties veidot spēcīgākas un efektīvākas saiknes. Mēs varam izmantot bibliotēku jomas daudzveidību un dziļumu, lai maksimāli palielinātu sasniedzamību

un atvieglotu zināšanu nodošanu, pētniecības popularizēšanu un plašākas sabiedrības iesaistīšanos. Svarīgi, sastopoties ar izaicinājumiem, novērtēt konstruktīvi, kā, izmantojot prasmju daudzveidību un zināšanas mūsu jomā, varam tos risināt, lai maksimāli palielinātu sasniedzamību (aptvērumu).

11. Pat uzlabojoties savienojamībai, digitālā plaisa joprojām pastāv un kļūst aizvien lielāka

Svarīgs aspekts, kas uzsvērts *IFLA* Attīstības un piekļuves informatīvajos ziņojumos, ir fakts, ka pozitīvas tendences attiecībā uz augsta līmeņa interneta piekļuves rādītājiem tomēr automātiski nenozīmē digitālo iekļaušanu. Neraugoties uz progresu, dzimumu nevienlīdzība digitālajā jomā ir saglabājusies un dažos gadījumos paplašinājusies. Turklāt darbs, kas ieguldīts, lai vairāk cilvēku pieslēgtos tiešsaistē nav atbildis esošajām prasmēm vai tiesībām, kas ļautu jēgpilnu interneta izmantošanu. Ierīču izmaksas ir vēl viens potenciāls faktors, kas pastiprina plaisu.

Pilnvērtīgas internetpiekļuves, ierīču, prasmju un satura trūkums, savukārt, var novest pie pieaugošas attīstības plaisas, ņemot vērā, ka arvien vairāk un vairāk dažādi dzīves aspekti tiek pārcelti tiešsaistē. Piemēram, globāli veicinot digitālo publisko infrastruktūru, e-pārvaldes ieviešana visās pasaules daļās kļūst arvien aktuālāka. Tā piedāvā lieliskus veidus, kā efektīvāk apkalpot vairāk cilvēku, nekā iepriekš, bet, protams, ir nepieciešamas arī uzbauktuves. Citādi, pat visnepieciešamākie digitālie rīki var palikt nerasniedzami.

Plaisa pastāv arī starp bibliotēkām, jo pārāk daudzas joprojām ir bezsaistē vai nu tāpēc, ka reģionā ir maz bibliotēku, ja tādas vispār ir, vai arī tāpēc, ka piekļuve internetam ar to starpniecību netiek uzskatīta par prioritāti, neraugoties uz pozitīvo pieredzi.

Visbeidzot, papildus izmaksām un praktiskiem šķēršļiem interneta piekļuvei un izmantošanai, pastāv arī neuzticēšanās un bailes (atspoguļojot tendences, kas veicina centienus regulēt tīklu). Ja cilvēki uzskata, ka ieešana tiešsaistē ir bīstama un sarežģīta, ir mazāk ticams, ka viņi to darīs, tā vietā paliekot bezsaistē vai arī iestrēguši konkrētās vidēs, piemēram, tajās, ko izveidojušas (un popularizē) lielākās platformas un lietotņu izstrādātāji.

Ietekme uz attīstību:

darba netrūkst attiecībā uz attīstību un IKT, un jautājums par to, cik svarīgi nodrošināt, lai savienojamība veicina pozitīvas pārmaiņas, no globālā līdz individuālajam līmenim, ir bijis uzmanības centrā ar interneta pārvaldību saistītajā darbā jau vismaz 20 gadus. No tā izriet skaidrs vēstījums – savienojamības trūkums (9. un 17. IAM) var būt nopietns šķērslis plašākām izredzēm nodrošināt cilvēktiesības un panākt ilgtspējīgu attīstību (visi ilgtspējīgas attīstības mērķi).

Koncentrējoties uz bibliotēkām, gaidāmie riski no nespējas piesaistīt bibliotēkas kā daļu no plašākas digitālās iekļaušanas stratēģijas, ir līdzīgi kā iepriekš minētajos gadījumos – galvenā un pārbaudītā dalībnieka politikas efektivitātes sasniegšanā un, jo īpaši, informācijas atspoguļošanā, nepietiekama novērtēšana. Ņemot vērā bibliotēku īpašo lomu, atbalstot cilvēkus un

tkopienas, kas saskaras ar plašākām problēmām, bibliotēku neiesaistīšana plānošanā palielina risku apgrūtināt iekļaušanu.

Atbilde:

acīmredzami solī šajā gadījumā ir saistīti ar valdību, un jo īpaši nepieciešamību beidzot pildīt saistības, proti, savienot visas bibliotēkas un citas kopienas atbalsta institūcijas. Šis būtu pirmais nozīmīgais solis, un nākamais būtu atzīt bibliotēku kā daudzfunkcionāla dalībnieka vietu digitālās iekļaušanas stratēģijās. Bibliotēkām arī aktīvi jāiesaistās digitālās plānošanas procesā, lai novērstu plaisu un maksimāli palielinātu savu ietekmi uz attīstību.

Runājot par pašām bibliotēkām,

“ mums ir vajadzīga konstruktīva, kaut arī kritiska pieeja internetam, un iespējams, spēcīgāka pārstāvības sajūta un pat atbildība, lai palīdzētu lietotājiem to maksimāli izmantot.

To var panākt, gan nodrošinot, ka mēs paši pilnībā izmantojam digitālās tehnoloģijas (nenoliedzot vēl arvien aktuālo fizisko vidi), gan savstarpēji mācoties par to, kas var palīdzēt lietotājiem sākt lietot internetu droši un pārlicinoši. Mēs varam izmantot tādus ietvarus kā, piemēram, Ilgtspējīgas attīstības mērķi, lai nodrošinātu, ka mūsu darbs ar tehnoloģijām būtu vērsts uz reālu priekšrocību nodrošināšanu.

Piemēram, bibliotēkas var organizēt seminārus vai izplatīt publisku informāciju, piemēram, reklāmlapas vai plakātus, kas vērsti uz dezinformāciju par internetu, vienlaikus sniedzot norādījumus par ētisku tiešsaistes platformu lietošanu.

Tās var arī risināt digitālās plaisas problēmu, meklējot finansējumu tīklājiem vai citiem rīkiem.

12. Esam pārāk aizņemti ar krīžu risināšanu, lai domātu stratēģiski

No visām šajā ziņojumā izklāstītajām tendencēm iespējams, ka šī pēdējā ir visvairāk vērsta tieši uz bibliotēku nozari, lai gan tās saknes meklējamas ārējos faktoros. Patiesībā tā apvieno zināmā mērā arī citu šajā ziņojumā uzsvērto jautājumu elementus. Īsumā – saspringtā finansēšanas vide, izaicinājumi, kas saistīti ar izpratnes nodrošināšanu un partnerību, kā arī arvien nestabilā situācija pasaulē tiešām liek domāt, ka mēs vienkārši virzāmies no vienas krīzes uz nākamo.

Tas veicina loģisku rīcību koncentrēties tikai uz pamatpakalpojumiem un censties tos saglabāt, nevis atvēlēt laiku, lai pievērstos nākotnei. Patiešām, kad esam noraizējušies un satraukti, mēs parasti nespējam domāt ilgtermiņā un plānot nākotni. Šādiem uzdevumiem ir nepieciešams laiks un telpa, lai iztēlotos, kaut ko tādu, kas daudziem varētu pietrūkt. Liela uzmanība pievērsta arī gada budžeta veidošanai un plānošanai, taču tas neveicina dalību projektos, kas atmaksātos tikai ilgtermiņā, nedz arī pievērsanos pilnīgākam kopienas vajadzību novērtējumam.

Stratēģiskā domāšana pati par sevi, protams, ir prasme, kas ir jāattīsta visas karjeras un mūža laikā. Tomēr nozares izglītība daudzās valstīs vēl joprojām ir vērsta uz sākotnējo kvalifikāciju, un pastāv risks, ka netiek darīts pietiekami, lai sagatavotos nenoteiktībai vai plānotu ilgtermiņā.

Ietekme uz attīstību:

ANO Dienaskārtība 2030 pieprasa jaunu pieeju politikai, tās īstenošanas izaicinājumiem (piemēram, tādus, kā uzņemas bibliotēkas), bet, lai to īstenotu, savukārt, nepieciešams mainīt pieeju domāšanai, nākotnes plānošanai un potenciāli uzņemties risku. Pretējā gadījumā nopietni politiski izaicinājumi, kuru īstenošanā bibliotēkas varētu dot lielu ieguldījumu, tiek atstāti novārtā (visi ilgtspējīgas attīstības mērķi).

Jo īpaši ilgtspējības loģika pati par sevi uzliek pienākumu īstenot stratēģiskāku pieeju, vairāk laika veltot pārdomām par nākotni un tās integrēšanu mūsu pieņemtajos lēmumos šodien. Ir tāls ceļš no drudžainas reakcijas līdz draudiem. Tomēr, ja nerīkosimies, mēs būsīm mazāk spējīgi tikt galā ar draudiem nākotnē, un tāpēc visticamāk redzēsīm, ka bibliotēku loma kopienu dzīves uzlabošanā ir ierobežota.

Atbilde:

atbilde šeit vairāk slēpjas nozarē, lai gan, protams, gadījumos, kad valdībai un citiem iesaistītajiem ir ietekme, tie arī var dot savu ieguldījumu (piemēram, uzliekot par pienākumu un maksājot par regulārām mācībām, vai sekmējot budžeta plānošanu vairākiem gadiem).

Mūžizglītības iniciatīvu veicināšana un paplašināts izglītības piedāvājums ārpus formālās vides (gan attiecībā uz

sevi, gan mūsu kopienām) palielina noturību un spēju reaģēt. Kolektīvie centieni var kultivēt stratēģiskās domāšanas kultūru un nodrošināt bibliotēku kā pozitīvu pārmaiņu virzītāju noturību.

Mēs plānojam nākotni, ieguldot līdzekļus arī talantu attīstības stratēģijās, kas paredzētas, lai izglītotu nākotnes līderus, un sniegtu viņiem iespēju attīstīt prasmes, papildinot iegūto formālo izglītību. Īpaša loma te ir biedrībām, jo tās piedāvā telpas, kurās atslēgties no ikdienas dzīves steigas, kā arī attīstīt rīkus, kas palīdz bibliotekāriem strukturēt savu domāšanu un justies drošākiem un pārliecinātākiem, reaģējot uz pārmaiņām.

Šajā jomā stratēģijas būtu jāpapildina ar visaptverošām pārraudzības sistēmām, kas palīdz bibliotēkām izvērtēt, kas darbojas un kas nedarbojas.

Mūsu autori

Iepazīstieties ar cilvēkiem, kas palīdzējuši sagatavot šo ziņojumu!

Autori ir atzīmēti ar *. *Fatima Oury Sow Gueye* pievienojās mums attālināti

(no kreisās uz labo)

Rabab Shaker*

J.M Shalani Dilinika*

Louise-Anne Charles*

Anna Au*

Christine Mackenzie

(no kreisās uz labo)

Victoria Okojie

Damilare Oyedele*

Agnes Hajdu-Barat

Waleed Al Badi*

Esther Bravo Govea*

Barbara Lison

(no kreisās uz labo)

Jemmimah Maragwa*

Magdalena Gomulka*

Jonathan Hernandez-Perez

Laurie Alvandian*

Michaela Mrázová*

IFLA Ziņojums
par attīstības tendencēm

IFLA Headquarters
Prins Willem-Alexanderhof 5,
2595 BE The Hague
The Netherlands
+ 31-70-3140884
ifla@ifla.org
www.ifla.org

Tulkojums no angļu valodas: Inese Kazāka
Redaktores: Anna Iltnerē, Evija Vjaterē
Makets: Anna Iltnerē

Par izdevumu atbild: Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs
Izdevuma oriģinālu angļu valodā un plašāku informāciju sk. vietnē trends.ifla.org

2024

ISSN 2592-9828